

Educació amb normalitat

La integració a l'ensenyament

De deu anys d'integració de les persones disminuïdes, en escoles ordinàries, només se'n pot fer un balanç positiu. Tanmateix encara no s'ha arribat a les cotes desitjades per les diverses administracions del país.

Fa deu anys, la família Serra i Pedrol hauria sabut molt clarament què fer, amb l'educació del seu fill, en Pau, un noi amb síndrome de Down. Haurien considerat la necessitat que el noi no es quedés a casa i que anés a l'escola d'educació especial. Però deu anys d'experiència de la Llei d'Integració Social dels Minusvàlids (LISMI), els fa dubtar, saben que aquesta llei i la Llei d'Ordinació General del Sistema Educatiu (LOGSE), aprovada fa poc, garanteixen el dret constitucional a una escolarització, amb normalitat, dins les escoles ordinàries. A les escoles especials, tot i haver-hi una educació molt més personal i de resultats més positius, no hi ha la socialització que pot donar-se a les escoles ordinàries.

Sigui com sigui, els Serra i Pedrol saben que en Pau forma part del 2% de la població en edat escolar, que engloba tots els disminuïts amb dret a l'escolarització, i volen garantir l'educació del seu fill en l'exercici d'aquesta condició.

Si en Pau fos de València tindria garantida una plaça en una escola ordinària, per més que s'hauria de desplaçar uns quilòmetres, ja que la Generalitat valenciana ha optat per un sistema semblant al proposat per l'estat espanyol, i que també existeix a les Illes, per manca de competències en aquest camp. Aquest sistema consisteix a fer un programa d'integració i a concedir recursos materials i humans a totes les escoles que vulguin tenir places amb persones disminuïdes. A més, a les zones on cap centre no s'hi presti, l'administració en tria un per cobrir les necessitats; així, cada sector en què es divideix el país garanteix, com a mínim, una escola amb material, mestres i tres places com a màxim per classe.

Però si els pares d'en Pau fossin del Principat seria diferent, aniria a una escola pública, la més a prop de casa, ja

Els alumnes amb síndrome de Down són ràpidament acceptats pels seus companys. Compartir l'hora d'esbarjo és molt important.

ARXIU

que la Generalitat de Catalunya obliga totes aquestes escoles a acceptar alumnes disminuïts. És una qüestió de concepte escolar, en què la integració és part intrínseca de tota escola ordinària, cosa que implica la progressiva desaparició de les escoles d'educació especial. Josep M. Jarque, del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, entén la integració "com una conseqüència d'un sistema escolar de qualitat per a tots els alumnes". Aquesta política topa amb certes reticències, no sols d'alguns pares, sinó també de les escoles d'educació especial, que veuen amb preocupació el seu futur. Ara, els pares joves, com els d'en Pau, cada vegada confien més en la integració dels seus fills en escoles ordinàries, sempre que ho veegin possible. Per això, abans de fer cap pas, i com que cada alumne és diferent, l'Equip d'Atenció Primària farà un estudi d'en Pau per a conèixer les seves possibilitats, les del centre on l'educaran i

les necessitats de la seva família.

INTEGRACIÓ, ¿FINS ON?

Tant el sistema del País Valencià com el del Principat ha suscitat moltes controvèrsies i ha canalitzat el debat en els termes de si es pot fer integració total, és a dir: de tota la població disminuïda, en el grau que sigui, o no. Tant si és d'una manera com d'una altra, la família Serra i Pedrol no dubta de la necessitat d'integrar en Pau, i no únicament per ell sinó també pels alumnes que puguin conviure a la mateixa classe.

A la comarca de Garraf hi ha una escola ordinària, El Margalló, que agrupa tots els disminuïts de la comarca. Els alumnes amb disminució més lleu estudien amb els altres companys de curs, de tant en tant el logopeda els separa de la classe una estona per fer un treball més personalitzat. Seguint aquest sistema, la integració no té gaires problemes fins a cin-

què; després, a sisè, setè i vuitè, les coses es fan més complicades. Treballar a l'aula amb els altres alumnes és difícil, i alguns disminuïts passen moltes hores apartats dels seus companys; per tant hi ha més integració social que no pas escolar. Els alumnes amb nivells més profunds de disminució s'agrupen de quatre a set per aula, segons les seves possibilitats i la diversitat de les deficiències. Aquests alumnes van a la mateixa escola i la socialització es duu a terme durant l'esbarjo, al menjador o quan es fan festes.

Tanmateix, els mestres del Margalló comencen a pensar en la impossibilitat d'e-

socialització, és molt important". Com a mestra personal va a la classe de l'alumne en concret a treballar amb ell, "si el trec de classe, segurament que rendirà més, però no viurà tant el caliu de la classe", diu la Marta.

Normalment, a les escoles ordinàries, els educadors especials adequen els continguts de cada curs al nivell de l'alumne disminuït en qüestió, però hi ha assignatures en què arriba un moment que això esdevé impossible. Tot i així, l'alumne continua participant a la classe amb un programa personal, encavalcat amb el de la resta de la classe. Si el curs funciona

que no té sortida laboral, perquè té un sostre intel·lectual concret. No pot fer formació professional, ni tampoc es pot acollir, per massa simples, als programes laborals per a alumnes amb disminució profunda. La continuació no ha estat prevista. Hi ha un projecte laboral en marxa per a donar continuïtat a l'escolarització d'alumnes com en Pau, però és una sortida molt experimental i dirigida a una elit.

SITUACIÓ A EUROPA

A la darrera reunió del Consell Europeu i dels ministres d'educació de la CE, es

La integració no solament s'aconsegueix a les aules.

ARXIU

ducar certs infants amb disminució psíquica, els més profunds, ni tan sols en una escola especial: aquells que no responen a una mirada ni a un estímul físic. Per això, "no té sentit que s'estiguin a l'escola", diuen els educadors del centre, preocupats per unes necessitats sanitàries i un espai específic, difícil d'establir a l'escola per a aquest reduït grup d'alumnes.

En aquest camp, però, no hi ha una metodologia estricta a seguir. Marta Ibars és la pedagoga terapeuta de l'escola Orlandai, de Barcelona. Té a càrrec cinc alumnes repartits en cursos diferents, gairebé tots amb síndrome de Down. La Marta creu que l'experiència de deu anys és molt positiva, però reconeix que no tots els alumnes són integrables.

Els alumnes que controla participen molt en l'activitat de la classe i això és el més important per ella. A parvulari no ha tingut cap obstacle, però després és diferent, ja que apareixen interessos diversos; de totes maneres, assegura que "per a la

bé, i s'aconsegueix una bona relació amb la classe, el noi passa al curs següent, però si queda gaire apartat, no hi ha cap obstacle per a repetir un, dos o tres cops un mateix curs.

MANCA DE SORTIDES

Però no tot són flors i violes. Segons l'escola on anés en Pau, els mestres no voldrien que s'hi matriculés o no deixarien que l'educador entrés a la classe a encarregar-se'n. A més a més, i sobretot al Principat, des que es matricularia fins que no tindria els recursos materials, tècnics i humans per a ser educat, passaria un temps. Amb tot, en Pau arribarà a vuitè curs, i aquí afrontarà un altre problema: els pocs llocs per a continuar estudis, la majoria dels quals són privats. D'altra banda li serà molt difícil de trobar feina normal, i la solució tampoc no és el taller ocupacional, després d'aquest esforç d'integració. En Pau és del grup majoritari

va aprovar per unanimitat un projecte amb l'objectiu d'integrar, sempre que sigui possible, tots els disminuïts en edat escolar en centres ordinaris.

Des de sempre, els països nòrdics s'han distingit per una més gran sensibilització pels drets dels disminuïts i la necessitat de la normalització dels serveis, però només un país europeu, Itàlia, ha dut a terme un projecte que a priori semblava utòpic. En aquest país han eliminat gairebé totes les escoles d'educació especial públiques, per la qual cosa les ordinàries admeten tothom. Aquesta experiència, molt avançada ideològicament, és fruit dels anys 70 i de la influència del partit comunista, i forma part d'un projecte molt ampli que també ha eliminat els grans manicomis. Tot això ha donat una gran riquesa quant a concepció de l'escola perquè respongui a la funció social d'educar en el respecte a la diferència.

Oriol Cortacans